

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a lap tulajdonosnak kül-
dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor
10 kr., többszöri hirdé-
tésnél olcsóbb. Nyiltér
sora 25 kr. Bélyegdíj min-
den hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Társadalom és morál.

Régi gyöngéje minden időnek és minden népek a multak dicsőítése a jelen rovására. Pedig alig lehetne állítani, hogy egy elmúlt korszak fonákságai általban valami nagyon elütők lettek volna a jelen társadalom gyarlóságaitól; csak hogy a mult rendszerint eszményitve jelenik meg előttünk; csak az világlík át belőle hozzánk, a mi jó, míg a rosszat szívesen feledjük.

A természet örök törvénye a szakadatlan fejlődés és az ezzel járó tökéletesedés. E szerint tehát az emberiségnek javulnia kellett volna. De ki áll jót érte, hogy az az ugynevezett létért való küzdelem nem-e egyedül fizikai előnyöket teremt? Vannak ugyan, a kik még ezt is kétségbe vonják, általában azonban bátran elmondhatjuk, hogy sokkal jobb anyagi viszonyok között élünk, mint elődeink akár csak a közel multban is. Manapság a legszegényebbek is több szücsége van, és azokat sokkal könnyebb módon elégheti ki, mint valaha a leggazdagabb. De ha a fizikai élet feltételei kedvezőbb viszonyoknak örvendenek, vajjon ugyanazt mondhatuk-e az erkölcsi életre nézve is?

Az emberiség fejlődésének végpontja bizonyára nem lehet más, mint az erkölcsi tökéletesedés. Pedig ha ráhallgatunk a világfájdalmas panaszokra, melyeknek siralmai mindenünnen füleinkbe zúgnak, éppen e tekintetben volna a legnagyobb fogyatkozás konstatalható. Általában azt kellene felvonnunk, hogy az ember erkölcsi tehetségének, a szellemiek tökélyesülésével lépést kellene tartaniok. Vagy lehetséges volna-e, hogy a durva, miveletlen ember melegebb érzületet tanusithatna embertársa iránt, mint az, ki tudománya által a tévedésektől és előítéletektől megtisztulva és akarátának neme-sebb rügőit kifejtve, az erkölcsi törvény által reá rótt kötelemeknek mindenkor könnyebben és készségesebben fog megfelelni?

Senki sem fogja tagadhatni, hogy a tudomány újabb időben óriási haladást tett és hogy az ember szellemi erejének szárnyalása napról napra magasabb pontot ér el. Ámde itt joggal tehetjük azon kérdést, vajjon a szellem ezen nagymérvű sikereivel mértéket tart-e az erkölcsök javulása? Sajnos, tagadólag kell felelnünk. Bármennyire egyeznek is meg a különböző korszakok fonákságai; egy bűne, egy gyarlósága mégis van jelen korszakunknak, mellyel a multat nem egészen lehetne vádolni, és ez: az etikai eszmék iránti érzékteljes hiánya.

Hol vannak az idők, midőn az emberek örömet küzdöttek magasabb ideákért; midőn a kapzsóság helyett erkölcs és erény tartotta fogva a szíveket? míg most szellemünk az önzés jármába fogva, egyedül személyes előnyök után törekszik. A közélet harcai teljes közönnyel az igaz és jog iránt, oly sikerekért vivatnak, melyeket inkább kiereszokolunk, mint sem kiérdemlünk. Hol vernek ma még a szívek igazságért? S ha találkoznék is valaki, kinek keblében meg volna az erkölcsi erő, mely őt jogérzetének tudatában arra buzdítaná, hogy az igazság védelméért sikra szálljon, el fog bukni; mert aki az igazságot keresi, az mindenütt a magánérdek ezer meg ezer darázs-fészkeire fog bukkanni. A társadalom egyedei nem benső szükségéből és szabad akarattal teljesítik egymásiránti kötelességeiket, hanem inkább csak a külső kényszernek engedve; távolabb állnak ma egymástól és idegenebbek egymás iránt, mint a középkor legelszigeteltebb századaiban, és ott ahol érintkezésbe jönnek, cselevésöknek nem az emberbaráti szeretet, hanem a gyűlölet a rügője.

Tébol dühög fenn és alatt,
Meggzáll boldog, boldogtalant.

S az emberből, kit elragad,
Csupán a pusztá név marad.

Vizsgáljátok az emberi lelket és látni fogjátok, hogy az a lényeg, melyet fensőbb eredetűnek tartottatok, tulajdonképen természeténél fogva féktelen vad, mely felemeszi saját szülő anyját, az agyat és azonfelül csak azzal táplálkozik, a mi bűnnel és botránnyal kezdődik, és az ember bukásával végződik. Mintha kiveszett volna a társadalomból minden jobb érzés és egyedül csak abban volna képes gyönyörködni, ami a legszűcsőbb ellentéte mindannak a mi nemes és magasatos. Az irodalomban is a legvastagabb naturalizmus uralkodik manapság, mert csak egyedül ez képes már a tömeg elfásult idegeit megihletni.

A család, mely eddig szentély volt, szintén kezd zűleni. A szülők nem kívánnak gyermeket, sőt a könnyebb megélhetés végett, annak a legundokabb módon ellene működnek. A gyermeknevelés elhanyagoltatik, mert az anya a család körén kívül keresi hatáskörét; vagy elferdítettik, mert a gyermek kiforgatván természet mivoltából, koráért okosdi bábuává lesz. Ebből aztán fejlődik olyan ifjuság, mely alig harapott belé az élet keserű és gyümölcsébe, már is élvundort érez keblében. Schopenhauer divatos bölcseséje. Az életnek semmi becsé többé és áldozatul esik a becsületről alkotott zavart és ferde fogalmaknak.

Hová tűnt a hazaszeretet? Avagy képesek-e ma már szíveink felemelkedni arra a magaslatra, melyen átérzhetnők, hogy mi mindent rejt magában e fogalom: haza. Hazafi-érzésünket tönkreteszti a pártédek, a pártérdeket megvesztegeti a magánérdek, és változtatjuk elveinket, mint ahogy kicseréljük elkopott kalapjainkat. A nemzetnek tagjait nem fűzi össze a hazaszeretet kapcsa, és amit e kapocs erejéről beszélnek, ma már csak mythos.

Szomorú ellenmondás fekszik abban a jelenségben, hogy míg az ész birodalma folyton tágul, az alatt az érzelem, a kedély mindinkább feladja jogait. Igazat adjunk-e Rousseau-nak, ki a dijoni akadémia pályakérdését: hogy a tudományok és művészetek előmozdították-e az erkölcsi javulást? — tagadólag fejtette meg; mert — ugymond — a régi Róma jobb volt, mint a későbbi, és Spartában tisztább erkölcsök uralkodtak, mint Athenében. Mélyebb és behatóbb vizsgálódás arra a következtetésre juttatnak, hogy a tudomány és műveltség általában magas fokra juthatnak, a nélkül, hogy képesek volnának, a tömeget magukhoz emelni; mert ez ma ugyanazon tévedésnek van alávetve, ugyanazon előítéletektől elfogulva, mint századok előtt. Magasztosabb eszmék felszínre jutása rövid időre lobbort vethet keblében az etikai eszmény iránt; de hiányával van azon erkölcsi erőnek, mely őt az igazság és erény utján állandóan megtartaná. Az emberiség a haladás és visszaesés közt folytonos ingadozásnak van alávetve. Soha sem szűnőleg újból és újból feltámad a harc az erkölcsileg jó és azon társadalmak között, melyeknek alapját az egyéni önérdék és a szűkeblűség teszi, és az egyes korok csak annyiban tognak különbözni, amint egyik vagy másik irány fog túlsúlyra vergődni. De akár melyiknek sikerei is csak múló idők győz-lmei lesznek; míg a világ áll és benne emberek lesznek, e harc soha sem fog szűnetelni.

Boszonyi B

Bács-Bodrogh megye községi és körjegyzői együletének az országos központi egyület albizottsága által az 1871. évi XVIII. t. c. módosítása tárgyában feltett kérdésekre adott feleletei.

Ad I. Nem volna-e célszerű, ha a 6--8, vagy 10,000 lakosságú rendezett tanácsal el nem látott városoknak, melyek ezelőtt mezővárosok voltak, közigazgatási, közegészségi, ipari, cselédügyi és rendőri tekintetben a jelenleginél nagyobb hatáskört biztosítani. (Lásd az 1871. XVIII. t. c. I. §-át).

Tekintve, hogy a községi előjáróság a községi jegyző kivételével, még a népesebb és az ugynevezett mezővárosokban is — rendszerint a képzettség nagyon

alacsony fokán áll, s így hatáskörének kibővítése a községi jegyző sok oldalú elfoglaltságát még inkább igéybe venné, de arra legyőzhetlen újabb terheket róna; így bár kívánatos lenne az ily nagyobb községek előjáróinak több hatáskört engedni, mindaddig azonban, míg az előjáróságtól semmiféle szellemi qualificatio nem kívántatik, s míg arról biztosítva nem vagyunk, hogy az esetben, ha magasabb qualificatio kívántatik, ugy azt az illető községekben általjában és nagyobb számban fel is találhatni, — nem tartjuk cél-szerűnek az előjáróság hatáskörét, a kérdésben felsorolt közigazgatási ágazatokban kibővíteni.

Ad II. A község a törvény korlátain belül önállóan intézvéni saját belügyeit, és végrehajtva a törvény és a törvényhatóságoknak az állami és a törvényhatósági közigazgatásra vonatkozó rendeleteit, nem volna-e indokolt ezen végrehajtási jogot és kötelességet a személyes felelősség elvére tekintni s kimondani azt, hogy e teendők fogantatásának elrendelése első sorban a jegyzőt illeti. (1881. XVIII. t. c. 2. §.).

Tekintve, hogy minden községben a fennálló törvények és rendeletek végrehajtása, első sorban a községi jegyző vállaira nehezül, s bűnbakul rendszerint ő állítatik oda; ha tehát a magát község fejének tartó bíró a jegyző rendeleteit kellő eréllyel végre nem hajtja, vagy folytonos civakodásra adna okot, vagy pedig a felelősség elvénél fogva a jegyzőt a törvények és rendeletek lanyaa végrehajtásáért — folyton feyvelmi vizsgálat fenyegetné, — így a kérdésben érintett teelősség alkalmazását a községi jegyző érdekében állónak nem tartjuk.

Ad III. Közigazgatási ügyekben a községek fellevíteli hatóságát első fokban a törvényhatóság, második fokban a kormány képezvén, nem szükséges-e az 1871. óta hozott újabb törvények nyomán a fellebbezés esetét itt körvonalonni, s a fellebbezés menetét a törvények ide vágó szakaszainak beillesztése mellett ezen §-t kiegészíteni? (1871. XVIII. t. c. 4. §.).

A gőzerővel gyártott törvények és kormányi rendeletek tömkelegében minden egyes fellebbezési esetnél ugyis alig képes az ember eligazodni, hogy mit hová fellebbezzen, — felette kívánatos lenne tehát a községi törvény 3. §-át akként kibővíteni, — hogy abban minden kétséget kizáró határozottsággal körvonalaizva legyen.

Ad IV. Az 1871. XVIII. t. c. 4. és 5. §§-ai ellen nincsen észrevétel.

Észrevétel nem tétetvén, a felelet elmarad.

Ad V. Az 1871. XVIII. t. cikknek a községi illetőségről szóló 6--19. §§-ai az 1876. V. t. c. §-ai által hatályon kívül tétetvén, tekintettel az utóbbi törvény-cikk 5. §-ára, nem volna-e szemben azon terhekkél (1871. XVIII. t. c. 131. §.) melyekkel a települést a községekre nézve jár, indokolt, a települést szigorubb megszorító feltételekhez kötni?

Igaz ugyan, hogy némely községek az 1871. XVIII. t. c. 131. §-a által nagyon sújtva vannak, de ha tekintetbe vesszük, hogy az 1876. V. t. c. 5. §-a a községeknek jogot ad a magukat községely nélkül fentartani nem tudó egyénekétől a települést, s illetve a község kötelekébe való felvételt megtagadhatni, így a községeknek megvan a lehetőség adva újabb megterhelésektől szabadulni, miért is a megszorítás által elérni szándékolt cél fontossága nem áll arányban azon káros következményekkel, melyet ily megszorítás nemzet gazdasági és szaporasági szempontból szűlhetne.

Ad VI. Ebből kifolyólag nem volna-e célszerű, tekintettel az 1876. évi V. t. c. 10. §-ára, a községbe való felvételi díjat ott is szedni, a hol a községi terhek nem a községi vagyon jövedelmeiből fedeztetnek?

Nem. Mert az 1876. évi V. t. c. 10. §-a igen helyesen intézkedik, hogy felvételi díjat csak azon községek szedhetnek, melyek kiadásait saját jövedelmeikből, tehát pótdadó kivétele nélkül fedezik. Nem lévén méltányos, azon községekben, a hol a települőt semmiféle előny nem éri, tőle felvételi díjakat szedni. De tekintve, hogy a települések nem gyakoriak, s így ha a felvételi díjakból, bizonyos jótékonyági alapítványok létesítése céloztatnék, az ugy sem lenne elérhető, s így ezen ok is, mely még a felvételi díjak szedhetését tán egyedül indokolhatná — elenyészik.

Ad VII. Nem volna-e helyes a magyar állampolgárságról szóló 1879. évi 50. t. cikknek a magyar honosság megszerzésére vonatkozó határozatait az 1871. XVIII. t. c. illetve az 1876. évi V. t. cikkbe beilleszteni?

Nem. Mert az 1879. évi L. t. c., egy külön álló egészet képez, s azt csak azért, hogy annak a magyar honosság megszerzésére vonatkozó §§-ait a községi törvénybe felvegyék, megcsontítani sem okszerű sem célszerű nem volna.

Ad VIII. Tekintettel az 1876. V. t. c. 17. §-ára nem jó volna-e kimondani azt, hogy azon esetben, midőn valamely önálló pusztának vagy havasnak a községtől való elcsatoltatása — csak a községi pótdadó leszállítása céljából kéretik, hogy ezen elcsatolás meg nem engedtetik?

Igen. Mert tekintve, hogy a községek rendezése alkalmával ugyis minden pusztá választott magának községet, mellyel szövetekezve egy egészet képez. Ha tehát egy évtizedet meghaladó idő óta egymást köl-

esőnösen támogatva együtt maradtak, igen kívánatos lenne az ezen kérdésben foglalt megszorítást törvényileg is kimondani, hogy ez által elejét vegyék oly lehetőségeknek, mely csak is egyes községek jelentékeny megkötését idézhetné elő.

Folyt. köv.)

Hírek.

A király szegedi látogatása alkalmával tisztelgő megyei bizottság tagjai voltak Zentáról: Gombos Gábor, Mikosevits József, Székfi György, Matkovits Lajos, Mériényi Árpád és Kalmár Antal urak.

Az okt. 15-től érvényes vasúti menetrendet lapunk járatóinak különös figyelmébe ajánljuk.

A vallás- és közoktatásügyi miniszterium az orsz. költségvetésbe a zombori állami gimnázium építésére 1884. évre, az első részlet gyanánt 30,000 forintot irányoztatott elő.

Decker Gyula, kir. törvényszéki joggyakornok, lapunk dolgozó társa és Putnik Rezső, megyei tb. alszámvevő a tartalékos honvédtiszti vizsgálatot a napokban jó sikerrel letette.

Uj ügyvédek. A szabadkai ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy Wiener Samu, bácsalmási és dr. Maximovics Milán, kuljai ügyvédek a kamara lajstromába felvette.

A zentai építkezések műszaki vezetését a város közgyűlése Jankovics József ottani mérnökre bízta.

Nepesedési statisztika. A folyó év második negyedében Szabadkán születtek 689-en, meghaltak 429-en; — Zomborban szül. 217-en, megh. 200-an; — Baján szül. 159-en, megh. 144-en.

Névmagyarosítás. Kohn Agost, bajai illetőségű budapesti lakos vezetéknévét „Kohlós“-ra változtatta.

Zenta város közgyűlése Mikosevits József tisztú ügyésznek a „Zentai Ellenőr“ című ottani valóságos revolverlapban történt kvalifikálhatlan megsértéseit és ellene való személyes piszkolódásait megbotránkoszással visszautasítván, neki teljes bizalmat és nagyrabecsülést szavazott. Mikosevits a lapot — mint már írok — beperelte.

Vasárak október havában. Adán 25-én. — Apafinban 21-én. — Jankovácson 25-én. — Szabadkán 27-ét megelőző vasárnap.

A pénzüntetések kezelése tárgyában a földmiveltési, ipar- és kereskedelmi miniszter a következő körrendeletet intézte a törvényhatóságokhoz: Az 1883. évi XVII. t. cikk alapján kiszabott pénzüntetések kezelésére vonatkozólag f. évi július 4-én 14,019. sz. a. kelt rendeletben 3-ik bekezdésében foglalt azon intézkedést, mely szerint az idézett törvény elleni kihágási esetekre nézve a járási szolgabírók a rendezett tanácsú mezővárosokban is tartoznak eljárni, — ezennel hatályon kívül helyezem, illetőleg oda módosítom, hogy a phylloxera terjedésének megakadályozása céljából tett óvintézkedések elleni kihágások esetében, rendezett tanácsú városokban, — olyformán, mint azt a törvény a törvényhatósági joggal bíró városokra nézve rendel, — a polgármester járjon el.

Vasúti menetrend 1883. évi október hó 15-től.

Szegedtől Eszékig.		6-ik vonat	7-ik vonat	8-ik vonat
Szegedről indul		6.30	2.30	10.55
Horgos		7.02	3.18	11.48
Pálics		7.31	3.58	12.29
Szabadka		8.10	5. —	2.23
Bajmók		9.06	6.15	3.45
Militics		9.44	7.08	4.47
Zombor		10.15	7.55	5.37
Szt. Ivan		10.41	8.31	6.18
Szánta		10.57	8.53	6.45
Gombos érkezik		11.11	9.09	7.04
Erdődről indul		12.11	10.55	
Dalya		12.45	11.45	
Dráva-Szarvas indul		1.08	12.08	
Eszékre érkezik		1.40	12.40	
Eszéktől Szegedig.		8-ik vonat	9-ik vonat	10. vonat
Eszékről indul		11.25	3.25	
Dráva-Szarvas indul		11.58	3.58	
Dalya		1. —	4.35	
Erdődre érkezik		1.14	4.51	
Gombosról indul		2.12	6.20	8.33
Szánta		2.28	6.40	8.57
Szt. Ivan		2.43	7. —	9.23
Zombor		3.13	7.45	10.30
Militics		3.31	8.10	10.59
Bajmók		4.13	9.07	12.04
Szabadka		6. —	10.30	2.33
Pálics		6.16	10.46	2.58
Horgos		6.54	11.20	3.41
Szeged érkezik		7.30	11.56	4.26
Zomborból Budapestig.		2111. von.	2108. von.	2107. von.
Zombor indul		7.45	3.13	10.30
Szabadka érkezik		10.30	4.59	1.09
Szabadka indul		10.50	5.50	2.10
Kis-Kőrös érkezik		1.35	7.30	3.54
Kis-Kőrös indul		1.55	7.46	4.06
Budapest érkezik		7.08	11. —	7.19
Budapestről Zomborig.		Szem. v.	Szem. v.	Vegyes v.
Budapest indul		8.30	2.40	8.23
Kis-Kőrös érkezik		11.30	5.43	1.08
Kis-Kőrös indul		11.37	5.50	1.36
Szabadka érkezik		1.19	7.30	4.30
Szabadka indul		2.23	8.10	5. —
Zombor érkezik		5.11	10.01	7.28
Zomborból Ujvidékre.		10.30	3.13	
Zombor indul		10.30	3.13	
Szabadka érkezik		1.09	4.59	
Szabadka indul		1.45	5.20	
Csantavér		2.12	6. —	
Topolya		2.33	6.38	
Kis-Hegyes		2.59	7.13	
Verbász-Kula indul		3.21	7.51	
O-Kér		3.41	8.20	
Kiszács		4. —	8.48	
Ujvidék érkezik		4.23	9.20	
Ujvidékről Zomborig.		6.20	11.02	
Ujvidék indul		6.20	11.02	
Kiszács		6.53	11.26	
O-Kér		7.19	11.45	
Verbász-Kula		7.55	12.09	
Kis-Hegyes		8.21	12.29	
Topolya		9.03	12.54	
Csantavér		9.32	1.16	
Szabadka érkezik		10.09	1.44	
Szabadka indul		5. —	2.23	
Zombor érkezik		7.28	5.11	

Észrevétel: A kövéren nyomott számok az éjjeli órákat jelzik esti 6 órától reggeli 6 óráig.

Szlávnits Erzsébet 3600 frtra becsült ingatlanai dec. hó 16-án, Ujvidéken elárvereztetnek.

Kovilon (Bács megye) a postamesteri állomásra pályázat nyitottak.

Bajáról írjak: A napokban szerencsétlenség történt, melynek oka a szüreti lövöldözés. Hadzics Péter szülőjében javában folyt a mulatság. Portörő Ferenc siketnéma legény felkapott egy puskaporraltöltött pisztolyt s azzal az asszonyokat ijesztgette. Védellek Jánosné azonban nem akart megijedni. Portörő akkor az asszonyra szorította a pisztoly csövét s azután elsütötte. Az asszony elesett; a fojtás a gyomrába furdott és azon túl is oly veszedelmes sebeket kapott, hogy harmadnapra belehalt. A siketnémat, kiből különben a váci intézetben embert neveltek, úgy hogy beszámíthatósága kétségtelen, elfogták s most vizsgálat alatt tartják. — E hó 10-én hasonló eset történt Neudembach Péter szülőjében. Paterman Viktor és Szabó István asztalos-legények tréfálkozva vitatkoztak valamely felett. E közben a szülőcsászár is betért a szüretelőkhöz s töltött fegyverét letette a sarokba a mellé a kilőtt puská mellé, melyet az imént a legények helyeztek oda. „Ha nem hiszed, hát lelőlek,“ tréfálkozott Paterman, s felkapott a sarokból egy puskát, tévedésből a csészét. A fegyver eldőlt s Szabó homlokán találva, holtan rogyott össze.

A megugrott völégény. A „Z. V.“ írja: A napokban egy kis kalandos dolognak színhelye volt Zombor város. Az utcán egy tisztességesen öltözött úri egyén sétálgatott, kinek pénze elfogyott és így természetesen élelme is, jónak találta, hogy majd egy kis kalandképen megszerzi azt, csakhamar kész is volt tervével. A mint így tova sétált, megpillantott egy csinos és takaros izraelita kisasszonyt, kit lépten nyomon követett; de midőn a hához ért, azt megjegyezte magának, hogy valahogy jól kigondolt terve romba ne düljön és hogy oda találjon. Estefél midőn a család tagjai együtt voltak, bekapogta a mi kalandorunk és bemutatja magát mint Paksról való nagybirtokost. Bocsanatot kér az alkalmatlankodásért, de a szívek megiltani nem lehet, és az vezette őt ezen szerény hajlékba. Következőkkel kezdi beszédét: Uram, a mint ma sétálgattam, a sors elémbe vezette kedves leányát, kit én rögtön megszerettem és azért jöttem ide, hogy kezét megkérjem, mint említém nagybirtokos vagyok Paksban, ha hozzá adja leányát, nevére iratok 20,000 frt értékű birtokot, most kérem, hajlandók e kérésem teljesíteni? Mit szóljanak a szülők, kik ezen brillians ajánlat által rögtön el lettek ragadtatva és valakiva, de különösen azon gondolat által, hogy könnyű szerrel túl adnak leányukon és hogy gazdag vót is kapnak, belegeyeztek. Ezen öröm révén rögtön meginvitáltak vacsorára és még hozzá egy néhány jó szomszédot is és így kedélyesen elmúltak 12 óra éjfélig, a mikor is a boldog völégény a menyasszonytól kapott a conto esókkal elballagott Kaufmann József vendéglős házához, hol a kalandor lakott. A völégény ur azonban nem fekiült le, hanem hozzálátott a szoba kutatásához. Feltört egy szekrényt és hosszabb kutatás után 56 frtot és 4 drb gyűrűt talált, a mit természetesen magához vett, továbbá, hogy az utazásban meg ne hűse magát, egy a fogason függő téli kabátot is bekebelezte. Most már pénz is van és gunya is van, továbbá boldog völégény is vagy; elég a jóból, jó lesz ha tovább álls innét; kinyitotta az ablakot és szép holdvilágnál ellilant. „Szégyen a futás, de hasznos.“

Az almási postarablás még mindig foglalkoztatja az embereket, a mi nagyon természetes is, mert a rejtélyre mind máig vajmi kevés világosság van derítve. A nyomozásnak állítólag oka van hinni, hogy a vakmerő támadás az úri osztályhoz tartozó emberek kétérték el. Mindenesetre némi intelligenciára mutat a rablók részéről, hogy a bűnös kísérletet ép abban az időben követték el, mikor a bajai adóhivatal havi bevételét Szabadkára szokta küldeni. E tekintetben különben még felvilágosításokkal szolgálhat a meglévő városi ör, a ki ott fekiült az úton, míg a rablók társuknak a ledőlő alól való kiszabadításával foglalkoztak. A gonosztevők valószínűleg halottak gndolták s azért nem tördtek vele; de ő már jobban van s életben maradása bizonyos. Érdekes részletek még, hogy a megtámadott postakocsi mindössze körülbelül 14 ezer frt készpénzt vitt. Az adóhivatal szeptember havi bevételének, összesen 42 ezer frtnak, szintén e kocsival kellett volna elszállítatnia, azonban az adóhivatal a pénzt csak a hivatalos órák letelte után küldte postára, s így azt akkor nem, csak másnap a rablási kísérlet megtörténte után lehetett fölvenni. (Bajai Figyelő.)

Budapestről írjak: Pár nap előtt a lóvonatú kocsin egy előkelően öltözött hölgy utazott az üllői-út hosszában; midőn az ősz utca közelébe ért, leszállt a kocsiról, de oly szerencsétlenül, hogy eszméletét veszve maradt a földön. A nőt bérkocsin a közeli klinikára szállították, de ott az orvosi próbáknak sem sikerült őt eszméltre hozni. A nő tárcájában 800 frt készpénzt találtak, de kiletét állandó vonaglása miatt kitudni s tovább intézkedni nem lehetett. Erre a kórház igazgatója felhívta a kapitányságot a nő kiletének kipuhatolására. — Végre a napokban megviláglott a rejtélyes eset: ide érkezett egy földbirtokos legénye, ki itt özvegy Farkas Józsefnét, bajai illetőségű földbirtokosnét kereste. Utanjárása közben a klinikára is elvettődött s itt megtalálta pórul járt testvérét, ki azóta sokkal jobban érzi magát.

Irodalom.

Magyarosodás és magyarosítás különös tekintettel városainkra. Irta Bekszics Gusztáv. Budapest, Athenaeum, 1883. Ára 60 kr. — Publicistáink egyik legkitünőbbikének tollából veszi az olvasó-közönség egy oly füzetet, mely azonföül, hogy aktuális értékei bir, annál értékesebb, mert éppen e tárgyattal foglalkozik a legújabb legszegényebb. — Nemzetiségünknek egyik főtenyezője nyelvünk minél szélesebb körben való elterjedése, mert minél többen beszélik valamely állam nyelvét, annál szilárdabb, annál biztosabb alapokon nyugszik maga az állam is. — A munka megírásánál Bekszics kettős feladat várt. Tisztázni először is ama balfogalmakat, melyek a magyarosítási törekvések kö-

rül már régebb idő óta keletkeztek s nagyrészt ma is uralkodnak; kijelölni másodsorban a helyes utat, melyen öntudatosan haladva legkönnyebben s legbiztosabban célhoz érhetünk. — Történelmi visszapillantást vetve a nemzetiségi eszme s a nyelvkérdés érdekében kifejtett már évezredek meghaladó küzdelmekre, e küzdelmekből egy hatalmas tényezőzt tüntet fel, mint a nyelvek terjesztőjét és fentartóját: a város. A városok voltak azok, melyek a rómaiaknál beolvastották először a barbárokat, azután a megtelepülő vándornépeket. A gallok, góthok, longobardok, burgundok, frankok s normannok mind a városok nyelvtérjesztő erejének estek áldozatul. S nem kerültük volna ki mi ma-gunk sem e beolvadást, ha betelepülésünk idején Pannoniában a városok még teljes erejükben fenállottak volna. De másfelől, hogy a körülfekvő s a velünk együtt lakó népekre oly csekély beolvastó hatást gyakoroltak, ennek okát B. abban találja, hogy nem hoztunk városalkotó elemeket magunkkal s a nemzet zöme többre becsülte a földmiveltést s mezőgazdaságot, mint a városokban való megtelepülést. — Vizsgálva aztán az utolsó év nyelvi mozgalmait, azon eredményre jut, hogy a magyarság az ország minden részében, ha nem is rohamosan, de mindenütt tért hódít. — A városokban a magyar elem mindenütt túlsúlyban van. Míg az országban 43%-ot tesz ki, a városokban általában 64%-ra rug. s azt tartja, hogy a nemzetiségi eszmére vonatkozólag mi sem lehet üdvösebb, mint ha a magyar nemzet életerejé a megyékből a városokba költözik át. — Fölveti a kérdést, vajjon lemondjanak-e e mellett a nagyobb nemzetiségi tömegek beolvastásáról, vagy a célt magasabbra tűzve, reméljük, hogy idővel a nemzetiségek mind beolvasthatók lesznek. — Nehéz kérdés s még nehezebb megoldása, de a szerző azt hiszi, hogy a tervszerű, öntudatos, de békés úton történő magyarosítás e célt sokkal könnyebben s hamarabban elérhetővé teszi, mint az erőszak és kényszerítés útján tehető, sőt kiltatásba helyezi, hogy előbb-utóbb el is fogjuk érni. — Adja Isten, hogy minél előbb!

O-Becse, 1883. okt. 10.

(Kórház-ügy. — Humanizmus. — Tisztviselők jutalmazása. — Aeusica. — Időjelzés kalamintásai. — Kukorica-termés.)

Mikor Ó-Becse község az új városháza elkészülte után azt tapasztalta, hogy a nagy új épületbe kocsival még csak behajtani sem lehet, eszerint a kocsi-bejáró annak idején kimaradt, „ha muszáj, szívesen“féle vizsgálatódással elhatározta, hogy az új épület egyik szomszédházát az elfogatók elhelyeztetése céljából megvásárolja. Ez elhatározását tettleg is érvényesítette, nem élvén e határozata ellen jogorvoslással — egy képviselőt kivéve — senki s e határozat az illetékes hatóság által jóvá is hagyatott. A megvétel tehát, csekély 8000 frtért megtörtént, most már csak a birtokbavétel s a kimondott célra való fordítás volna hátra. Kimondatott pedig a megvétel kérdésének tárgyalása alkalmával, hogy a megveendő új épület némi építkezés mellett a kir. csendőrségnek laktanyául, az állami ménék elhelyeztetésül s a városi elfogatók állomáshelyül fog szolgálni, felmerült ezután a kérdés, hogy hát az a nagy ház, a mely jelenleg a csendőrlaktanyát képezi, mire fog jövőre fordítani? s erre az volt a felelet, hogy a mostani, nem emberek, hanem vad állatok elhelyezésére alkalmas kórház helyett, a mondott, ezeltűt csendőrök laktanyájául szolgáló épület fog kórházzá átalakíttatni, s ez vajmi szép, nemes vonás volt az akkor határozó város atyái kebelében, mert ha valaki a régi kórház mellett elhaladt, már messziről undor támadt kebelében a háznak pusztán külsejétől is. Három ablak szolgált ezen az utcára. Az elsőben virág-eserepek díszlenek, de ezek nem a betegek szeméi gyönyörködtetése céljából foglalják el az ablakot. Ezek a kórház felügyelő szobájának ablakát díszítik. Ezután következnek két ablak, a melyek üvegére, talán azért, hogy semmi idegen a bent gyönyörű kiállítását meg ne tekinthesse, a már évek óta rajuk lerakodott szemét, minden világosságot elzáró burkolatot vont. A nyári nagy melegekben azonban az ablakok néha-néha nyitva levén, a szobából sűrű gözt láthatott kiszállani az, a kit balsorsa arra vezetett. E göznek pedig a szagló érzékekre oly hatása volt, hogy a ki egyszer ezt érezni volt kénytelen, a harmadik utcába került inkább, mintsem még egyszer ama gyilkos gözzel érintkezni kénytelenítették. A ház első — tüz — fala hiányzik, meszelésnek többnyire nyoma sincs. A háztető ringyes-rongyos, úgy hogy az épület inkább valami útszéli rozszant csárdához, mintsem kórházhoz hasonlít. Hogy az ily épület humanitási célnak megfelel-e? hogy ily helyen a beteg könnyen gyógyul-e? hogy a szerencsétlen beteg, kit mostoha viszonyai e házba kényszerítettek, annak megpillantásánál mit érez? azt nem tudom, de hogy ha meg is gyógyul, annak oka inkább talán az az érzés, hogy ez undorító házból mihamarább kiszabadul?! Ezt vették figyelembe a város atyáinak emberileg gondolkozó tagjai, mikor a városház melletti házat megvásárolni elhatározták. Itt volna tehát az ideje, hogy abból a disznóól-féleből a betegek valahára tisztességes, a városnak szinte tulajdonát képező házba átszállíttassanak, s hogy ez utóbbi épület új rendeltetésének átadassék. Össze is ült az egészségügyi osztály e kérdés fölött határozandó. Az eszmecserekek érdekesek voltak. A községi orvos kijelentette, hogy a régi épület, ezután is megállja helyét és továbbra is kórházzal szolgálhat. Pláne egy diplomatikus honatya oda nyilatkozott körülbelül, hogy a sok szegény, koldus ember ilyent sem érdemel. Nem gondolta meg, a melyen tisztelt honatya, hogy vidéki helyeken gazdag ember nem is szokott kórházra szorúlni, legfeljebb, ha agglégény, a ki bizony hú, lelkiismeretes ápolókra otthon nem igen találhat. Nagy városban igaz, hogy gyakran gazdag emberek is kórházba kíváncznak, de ennek meg van a maga oka, a mit nem tartok szükségesnek magyarázni. Nem tudom, hogy értelmezi az igen tisztelt honatya azt, hogy a szegény ember, a koldus, nem is érdemli meg, hogy kórházba helyeztessék el? Hát ha az ily szegény ember, koldus, megbetegszik, hol helyeztessék el? az utcán, a Tisza-partján-e? vagy hol, vagy talán némely indus-törzs szokása szerint agyonüttesék? mert más expedienst nem tudok. A járási orvos ur szép, az em-

beriség irányában melegen dobogó érzelmét tanúsító véleménye és indítványa az volt, hogy a régi helyiség kórházi célokra nem az új pedig minden tekintetben alkalmas levén, e célra berendezése minél előbb eszközözendő volna. A szavazatok egyformán nyilváníttak. Annyi az igen, mint a nem. És mondhatom az 1883-ik évben szomorú jelenség, hogy csak egy nemmel szavazó is akadt ily emberiségi cél érvényesítése alkalmából. De nemcsak szomorú, hanem megfoghatatlan is. Ugyanis, van kényelmes, nagy épület, jó helyen, kerttel. Ennek megürülnie kell. Kérdés már most, inkább üresen álljon a ház, mintsem, hogy az azon célra, melyre szánva volt, fordítottassék? Mert, hogy az üresen álláson kívül más célja is volna, eddigelé köztudomásra hozva nincs, sem döszóval, sem plakátumok útján. Már pedig, ha valamely községi ingatlan bérbe vagy haszonbérbe adni szándékolatik, az előlegesen kihirdetendő s az árverés csak azután tartandó meg, mert nem hinném, hogy az ily községi vagyont nem árverés, hanem magán alku útján volna bérbe vagy haszonbérbe kiadható. Beszélék itt-ott, hogy a község atyái buzgó tisztviselőiket jutalmazni óhajtván, e házban két tisztviselőjének — családos emberek — olcsón szándékoznak lakást adni. Hát hiszen ez igen szép a várostól, de talán előbbre való volna az olyan cél, a mit a törvény is parancsol, mint a privát cél? Annyival inkább, mert sok, más tisztviselője is a községnek szívesen igénybe venné a fenti kedvezményt, de még ha árverés alá boesáttatik, szép jövedelmet nyújthat a községnek, a mielőtt aztán, ha tetszik, jutalmazzon; de községi tulajdon hasznélvezetét, azt hiszem a község ajándékozni nincs jogosítva. A mint megjegyeztem, csak beszélék e dolgot. Azonban összehasonlítva e hirt a fenti 9 nemméli szavazattal, valami alapja is lehet. E mellett harcol az is, hogy állítólag kortesfóság is használtatott. Ugyanis az egészségügyi bizottság egyik tevékeny, lelkiismeretes tagja, G. L. ur meghívást kapott a tartandó üléshez. Az ülés napján azonban egy városi kisbíró azon izenettel ment hozzá, hogy az ülés nem fog megtartatni. Ezt magától a képviselőtől hallottam. Ismerve a közből iránti meleg hajlamait, előre tudható volt, hogy az igenlőkkel fog szavazni, e szerint a dolog könnyen leli magyarázatát. Így ennek a dolgok nálunk kis városban. Míg más, szegényebb községekben azon vannak, hogy azok szegényei és beteget tisztességes ellátásban részesüljenek, nálunk minden utca-szegleten látni a különféle, pléhes szűrű koldusokat, nagy részben részeg állapotban a járó kelőt ostromolva; a betegek pedig a fentebb leirt helyiségben kénytelenek sínlódni a mellett, hogy szép, alkalmas, ingyen helyiség volna kórháznak berendezhető. Ez semmi tekintetben sem hasznos, nem humánus, hanem törvényellenes állapot, a mi egy kevés ideig fenállhat ugyan, de előbb-utóbb meg kell szünie. Tekintsük a német községeket és okuljunk. Mert ha büszkéek vagyunk arra, hogy magyarok és szerbek vagyunk, akkor meg is követelhetni tőlünk, hogy eszünkösökre is büszkéek lehessünk, vagyis, hogy ezeket a kor követelményei szerint intézzük.

A város tulajdonát képező nagy-vendéglő 6 egymásután következő évre bérbe adatott évi 5687 forint bér mellett. Mennyi mindenféle ingredientia szükséges ahhoz, hogy a vendéglős ily összeget évenként kifizethessen, e mellett maga is családjalval megélhessen és öreg napjaira valamit félre is tehessen. Az árlejítés az új város háza nagy termében tartatván meg, tapasztalni lehetett, hogy az acustica annyira furcsa, hogy a nagy asztalnál pár lépésre alig hallani meg a szót.

Óráink még mindig pihennek vagy rosszul járnak. Kukorica annyi termett, hogy alig van hová berakni. A minőség sem olyan rossz, a milyentől gazdáközönségünk tartott.

TANÉV ELEJÉN.

(Elkészett tárcáikk.)

Megnyílt a tudomány vásárja. Pestalozzi uraimék sürgölődnek, mint a mándlit áruló szabó a sátorban, hogy hát »mi tetszik kérem ássan?« — Az iskola udvarok — hol két hónap alatt a porcfú, láboda, papsajt s egyéb botanikába való különlegességek egész odaadással engedték át magokat a tenyészetnek — most megtelnek apró-cseprő pullusokkal, kik az udvar tolakodó növényzetét alaposabban eltojgják pusztítani, mintha Attila világverő hadai száguldanának azon keresztül.

Öröm látni ezeket az ujonc apró-cseprőségeket szemekben tele a tájékozatlanság tétovájával, arcukon tele tudományszomjjal s a mi legfőbb; oldalukon tele tarisznyával, melyből főtt kukorica, kenyér, szőlő s egyéb ilyen taneszközök bámulnak ki a szeptemberi derült világra, sokszor akkora mennyiségben, hogy a Pistuska kitelelhetne belőle. De hát mit bele nem tömne abba tarisznyába az az édes, kedves anyai szeretet?! Ezek persze nem tartanak ismerkedési estélyt, mint a pesti juristák. — Mi van a te tarisznyádban? — Alma vagy körte, vagy szőlő. — Cseréljünk, adok érte kukoricát, vagy a mi annál sokkal becsesebb; egy fényes gombot (ilyent a kamaszabbja cselekszik). S megvan a csere, azzal egyszersmind megitták a brudersaftot is s kész a barátság.

A Jancsika ujdonatuj öltözéket kapott ebben az epochális Szeptemberben. Szegények a szülei, de azért kiteremtették neki Soha világ életében nem volt még ilyen complet a ruházata. Nem győzi magát eléggé bámulni. Beiratásra hozza az édes anyja. Meg is markolja kis kezével olyan erősen a szüleje szoknyáját, mintha csak azt gondolná magában a Bibliával, hogy »sem élet, sem halál, sem magasság, sem mélység, sem anyyakok, sem fejedelemségek el nem szakasztanak

engem« ettől a szoknyától, mely vagyoni az én édes szülemen. Ott nőtt fel a város szélén a »Putri-zug«-ban. Szörnyen bántortalan. A torzonborz tanító káplári modorban kérde tőle: »Hogy hinak?« — Mire a Jancsika azt feleli, hogy lesüti fejét a földre s fel nem nézve a legszebb mézeskalácsért sem. Annál többet beszél a mamája. Az egész familiának töviről hegyire ugy elmondja a történetét, belefoglalva borjut, csikót s egyéb mellékleteket, hogy a torzonborz tanító valójában nem érti, miért szükséges neki mindezeket megtudnia?

Mindamellet a beírás a szülemnek több rendbeli ajánlásai és tanácsadásai után elvégződik és most már Jancsika a muzsák seregében van. Hanem arra nem is számított, hogy itt kell maradnia. Olyan nincs, hogy őt a szülejtől elszakasszák. Hiába kapacitálja a mamája, elvégre is csak az erőszaknak enged. (Lám, milyen erély van benne). Mikor aztán egyedül látja magát, vad dühvel neki esik a kapunak és ordít, mintha új tüdőt próbálna. Ráhagyják, hadd delectálja magát. Végre józanabb gondolatok ébrednek lelkében, tarisznyájába tekint s míg egy cső kukoricán végig gyakorolja fogait — megvigasztalódik. Azonközben valami kergetődző kamaszok villámlanak arra s ugy lökik hasba szegény Jancsikát, hogy egy Miatyánk hosszág nem tud lélekzetet venni. Hja, szenvedni kell a tudományért. Azután nem is reszkíroz többet, hanem behurcolkodik a tanterembe s mély áhítattal bámulja ott a nagyméltóságú miniszterium által ajándékozott bonctani albrákat, melyeket a gyors felfogásu segéd tanító általában nevezett el »halál-komák«-nak.

Jön egy másik, — nyilván uri faj, mert fényes lakkal feketéllő táská van a nyakában, hanem nadrágocskára nem telt neki; az csak térdig ér, azon alól olyan tarka harisnya követeli magáért az elismerő bámulatot, mint valamely nemzetközi mappa. A táskában fehér kalács húzódik meg testvériesen egy pár alma mellett. A cifra pljnbász és tolltokot kezében tartja a gyerek, mint jelvényt; meg is rázza olykor, hadd hallják, hogy van benne valami, amely valamikkel pedig ez idő szerint még olyan ügyesen tudhat bánni a Gézácska, mint például én a cséplőgéppel, amelyhez csak ötven lépésnyire merek közelíteni. Szöszeke haja ég felé áll a gyerekek, merészen fejezve ki az ámbiciót, mely benne honol. Megállj csak Géza, majd ha a tanító ur körmei horgonyt vetnek a te szőke üstöködben...! De nem vetnek, nem bizony. — Egy ilyen háztól mindig »kinéze« a paedagogusnak vagy egy kácsa, vagy egy lud, vagy néhány pint bor,*) mely igen hathatós szer az iskolai portól lepott soroknak megtisztítására. Ugyanazért »megkülönböztetett tisztelettel vagyok a tek. urnak és Gézácskának alázatos szolgája.«

Ez már nem bömből, mint a Jancsika. A helyzet magaslátára emelkedik, aztán meg nem is tartozik ő ugy szeretni szüleit, mint az a paraszt gyerek, amelyiknek egyebe nincs. Neki van otthon paripája fából, egy egész gőzös, melyet csak el kell indítani, hát ugy szalad, hogy még, aztán brigitó fakutya, egész tucat katona, puskája, kardja, hát első renden ezeket kell szeretni. Igazságod van Géza. Neked a te csecsebecséd közt már van »világod.« Hanem azért boldogabb Jancsika, mikor fűztavesszőre kapva keresztül lovagolja a homokot, mint te élettelen bábuidd közt két cseléd zsarnok felügyelete alatt.

Hoznak aztán csuda gyereket is. A keresztapjával jön. Azon kezdik, hogy az Aladárt a második osztályba kéri fölvétetni, mert tavaly már a zsidó iskolába járt. Rendkívüli zseni. Négy esztendő korában már olvasott. Mert az apja nagyon okos ember. — Mondjátok meg az apjának az én felelősségemre, hogy nagyon bolond ember. — Az Aladár vékony, vézna gyerek, okos szemei vannak, mint valami akademi-kusznak, arca olyan zsinú, mint a gorgonzola sajt, rajta van az elkinzott lélek kinyomata. — Most is tanul — dicséri tovább a keresztapja — zongorázni, meg franciául, ide csak azért jön, hogy szokják más gyerekek közé. Hány éves a fiú? — Kérde a tanító. — Öt elmúlt. — No majd ha hat elmúlt, akkor tessék jönni törvény értelmében. De kérem alássan, nagyon okos gyerek. Nem bánom én, ha miniszter is, magamat ajánlom.

Aladár egész lenézéssel fordul meg s von-szolja keresztapját. Szellemmé finomult minéműsége magas önértéssel tekint szét az ugrádozó buksi fejű muzsákon, kiknek arcáról csak ugy bögg le az egészség. Szegény Aladár, az ő rendkívül okos, de annál alaposabban bolond apjának az áldozata; fogadom, hogy ha a Jancsika tarisznyájából elfogyasztana egy cső kukoricát, rögtön szörnyet halna attól. — Négy éves korban már olvasni! Megérdemelnének a szülei 48

*) Ebből látszik, hogy Kajabusz ur sohase volt zombori tanító vagy publikum. Szedő.

órai kurta vasat. Nem mindenki Grotius Hugó, akivel — magának érdemlett büntetéséül, másoknak pedig rettentő példájára — megtörtént, hogy már nyolc éves korában latin verseket írt, sem nem Franklin Benjámint, aki 15 éves korában lapszerkesztő volt. A nélkül is borzasztó az, ahogy elgyöttrik a fiatal embert életének legszebb idejében, mint Hugó Viktor mondja:

„Nyújtóztatják, gyurják, görbitik rámára. Hol uniformisba, hol reverendába.

Jeles emberré lett, szegény hiszi joggal S több van a világon egy ügyefogyottal.“

Szép az a buzgóság, amit elkövetünk a népnevelés terén, de lélekre szólva, ugy megvannak rakva azok a beszélni alig tudó pullusok tanulni valóval, hogy a hajuk szála se látszik ki belőle. Valósággal csak a »rendszer« viszi őket, mint ahogy Dickens leírásában olvassuk a fiakker lóról, — hogy: »a nemes állat ugy meg van kötve hátulról, oldalvást, hogy amint mozgásba hozatik, nem bukhatván sem hátra, sem oldalra, kénytelen előre menni.« Még a legszorgalmasabb ifju tanító is — kinek oklevelében pedig ugy hemzsegne az eminentiák, mint a Vatikánban — alig képes a közönségesnél fölebb hágó eredményt produkálni. Persze az is befolyással van, hogy újabb időben a tanfelügyelő helyett rendes iskolai látogatók lettek a himlő, vörheny, difteritis, kik miatt évenként pár hónapra be kell zárni az iskolát a szemléltető módszer szerint.

A mi időnkben még három darab könyvből végig tanultuk az egész oskolát, egy kicsit diktáltak hozzá olyan dolgokat, melyek még nyomtatásban nem voltak, azokból tanultunk erkölcsi és illemszabályokat, például, hogy:

»Ne könyökölj az asztalra,

Hanem magadnál jobbakra.« vagy:

»A csontokat rakd tányérra

Előveszed nagy korodba.« vagy:

»Menj az utcán szépen, futvást stb.

De mennyi időnk is volt, még arra is ráért a tanítónk, hogy a maga szókazottatására a posteriori mogyorófa felolvasást tartson.

Most a legapróbbak is kiszabott órákig benn vannak a füledt iskolában. Félesztendő kell rá, míg megérteti velők a tanító, hogy a tehén fiát borjunak, a lóét csikónak hívják. (Sohase tudnak meg különbben). Nyolc órától tizenegyig a vesztégülést tanulják szünet nélküli mozgások közt.

Az én időmben még a sillabizálás járta; a ki ezt a szót: barázdabillegető ki tudta sillabizálni, az már arany keresztet érdemelt, most e helyett praktikusabb módszer van: a sirvaolvasás módszere. Egy csapással két legyet. Pedig egy német professzor se hinné el, hogy amit az a gyerek dadog: kö — u — työ — a — az a mi nyelvünkön annyit tesz, hogy kutya. — Mindemellett gyorsabb a haladás — szó sincs róla, gőzerővel megyünk előre. Irni és olvasni egyszerűen megtanul a gyermek s mekkora lehet öröme, milyen nagyot bámul először, mikor leírja a l (lö) betűt, utána az o — t s aztán kijön belőle a ló.

Annyi a taneszköz, hogy majd elvesznek benne. Hajdan csak egy volt: a pálca. (Barbár korszak). Én a maturát is letettem, mégse látam földgömböt, most egy 4-ik osztályos gyerek ugy össze-vissza barangolja a világtengereket, a szárazföldet, mint valami Somoskeői. Innen, onnan, jobban is fogjuk ismerni Chinát, meg Japánt, mint Alsó Bácskát. Minden nagyszerűsége mellett is e rendszernek, vannak olyanok, kikkel szemben a földrajz, terményrajz, nyelvtan stb. arra a szerepre hivatvák, amit az emberiség sötét századaiban a hüvelycsavaró, spanyolcsizma s más efféle rémes eszközök töltöttek be, melyek tudvalevőleg rejtelmes dolgokat igyekeztek napfényre csikarni. Sajna, hogy ilyenek is vannak és lesznek mindig, sőt nagy erőt képviselnek az emberiségben, mint az angol mondja: ignorance is also a power (a butaság is hatalom).

Azonban hát halld kegyes olvasó a második osztályban éneklük már az »A ki nem jár hitlenen tanácsán«-t. Nem valami igaz járatban levő hangokon éneklük ugyan, de annyit kivehetünk belőle, hogy vége a tanításnak, haza mennek. Uní sono mondják a távozásakor: »jó étvágyat kívánok tanító urnak!«... Mekkora satyra van ebben. Ki tudja, lesz-e annak a szegény embernek az étvágyához megkívántató enivalója?...

Kajabusz.

Hasznos tudni való.

Máz fatárgyak és falak számára. Ha égetett meszet sós vízben oltunk meg s lefőlözött tejjel megthitjuk a mésztejet, akkor oly mázat kapunk, mely a fatárgyaknak tartósságot és élehetlen tulajdonságot kölcsönöz. Ezenkívül a falak ily mésszel bemészelve, tartósabbak lesznek és nem kopnak le oly könnyen, mint általában ezt tenni szokták. — Különösen ajánlható ezen máz kertészeteknek az alakfák vázaira, lugasvázákra, oszlopokra, sőt még faszindely- vagy deszkából készült házfedelekre is.

NYILTTÉR.)*

1668. sz. feny. ex 1883.

Sürgetségi napló-vezető jelentése, hogy Drach Antalnak, Almuszlin Sándor elleni fenyítői ügyében az 1404. ex 1883. számú ítélet jogerőre emelkedett.

Erről Drach Antal hódsági lakos azzal értesítettik, hogy ha az ítélet tartalmát „Bácska” lapban közzététetni akarja, úgy a hirlapbani közzététel költségeit előlegezze, mely azután megállapíthatni és vádlotton végrehajtásilag beszedetni fog.

Apatin, 1883. szeptember 26-án.

Jusits,
kir. albiró.

*) Az e rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a szerk.

Felelős szerkesztő: **Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.**
Laptulajdonos és kiadó: **Bittermann Nándor**

HIRDETÉSEK.

Hirdetmény.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy

**az őszi átköltözködés alkalmára
bútorszállító-kocsikat**

készítettem. Ez által azon helyzetben vagyok t. megbízóim átköltözködését, rövid idő alatt **kármentesen** s igen szerény árak mellett eszközölhetni.

Spitzer Bernát,

szállítási üzlete Zomborban,
a cs. kir. Dunagőzhajózási-társaság ügynöke.

A zombori faiskolában

80—100,000 drb két éves
akácafa 1000-e 5 frt,
továbbá
40,000 egy éves gleditschia
triacanta 1000-e 6 frtért
kaphatók.

A kertészeti bizottság.

3816. sz.
kig. 1883.

Pályázati hirdetmény.

Gajdobra községében leküszönés folytán ürese-
desbe jött, s szabályrendeletileg évi 400 frt készpénz
fizetéssel javadalmazott, úgy nappali látogatásért 20
kr. és éjjeli látogatásért 50 krnyi díjjal összekötött
község orvosi állomásra ezennel pályázat nyitattik.

Felhivatnak mindazok, kik ezen állomásért pá-
lyázni óhajtanak, hogy orvosi oklevéllel, továbbá ed-
digi netáni gyakorlatokat igazoló, úgy a német nyelv-
nek ismeretéről tanuskodó bizonyítványokkal kellően
felszerelt pályázati kérvényeiket alulírott szolgabírói
hivatalnál *f. évi november hó 3-ig, mint a választási napig*
kizárólag benyújtani el ne mulasszák.

Palánkán, 1883. évi október hó 8-án.

Dr. Erepin,
szolgabíró.

3-1

Haszonbérleti ajánlat.

Az angol-osztrák bank rőtgazdasági igazgatósága Újvidéken,

egy év tartamára haszonbérbe adja a csúrogi öbölzetben, melynek
töltését most erősítik, immár kész **repevetéseit**, melyeket felesek
végeztek; nemkülönben **őszi buza és tavaszi gabona** alá való ki-
válóan **termékeny földjeit**, **szénakaszalóit és legelőit**, akár
nagy, akár kisebb — tetszészerinti — darabokban.

Az egész kiadó terület 4700 holdra rug.

Írás- vagy szóbeli tudakozványokra készségesen felel az **Ujvi-
deken lakó gazdasági igazgató HEY SEMAU ur.** *—3
Levelekre rögtön kimerítő válasz küldetik.

GRANICHTÄDTEN

TESTVÉREK

Budapestről, Kristóf-tér 2. sz.

Ajánlják

jól berendezett rakbárjukat

mindennemű

arany, ezüst, ékszer és zseborákbán.

Eladási helyiség: Zomborban, „Vadászkürt” szálloda 3. sz. szoba.

Itt időzés csak néhány nap.

Földmunka árlejtési hirdetmény.

6000 folyó méter hosszúságú töltésvonal
kijavításához szükségeltető 45—50 ezer köbméter
földnek 80—100 méter közép távolságról talicska
és kocsikkal leendő mozgatása tárgyában Ada
községhezánál f. évi október hó 26-án d. e. 9
órákor nyilvános szóbeli árlejtés fog tartatni, a
melyre a vállalkozni szándékozók ezennel meg
hivatnak. — A leteendő biztosíték 1000 frt le-
end. Az árverési feltételek a községhezánál be-
tekinthetők.

Ada, 1883. október hó 14-én.

2-1

Poppovics Szilárd,
jegyző.

Milutinovich Illés,
bíró.

HIRDET MÉNY.

Van szerencsém a n. é. utazó közönségnek szives tudomására hozni, hogy **Kulán,**
a főtéren levő

az „Elefánt- hoz“ címzett

 SZÁLLODÁT

átvettem;

azt a n. é. közönség minden kényelmének megfelelőleg célszerűen berendeztem, és **f. évi no-
vember 1-től** magam kezelem.

Bátor vagyok ez alkalomból szives figyelmét arra is felhívni, hogy a n. é. közönség ké-
nyelmére és rendelkezésére egy e célra ujonnan beszerzett **díszes omnibuszom,**
a verbászi vasutal naponta háromszor fogja a közlekedést fenntartani. (Árak ugyan-
abban kifüggesztvék.)

Egyebekben pedig főtőrekvésemet oda fogom irányozni, hogy a n. é. közönség kegyét
minél inkább kiérdemeljem.

Kiváló tisztelettel

Homay József,

vendéglős **Kulán.**

4-1